

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

6 De poenis circa duellum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

libere, quia hoc nihil aliud est, quam tueri vitam suam: Si vero aliud sit remedium euadendi, tunc non est licitum huiusmodi duellum admittere.

Decimo quaeritur, An si iudex falsè accusato dicat se eum pro convicto, & reo habitum, & cum condemnatum, nisi duellum suscipiat, & se purget à crimine, licet possit accusatus duellum acceptare, cum tamen sit innocens? Tres sunt opiniones; Primò asserentium, si condemnandus est ad mortem, vel amputationem membri ob causam criminalem, tunc est licitum. Si vero condemnandus est in causa civili ad rerum, vel honoris iacturam, tunc non est licitum. Ita sentiunt quidam, quos citat Syluester in verb. *Duellum, quest. 2.* Opinio secunda est asserentium, id licitum esse semper sive in causa civili, sive criminali. Sic Angelus, eodem verb. numer. 2. ex Rainerio, & Lyano 2. Reg. cap. 16. Tertia opinio est asserentium, esse licitum sive in causa criminali ad seruandam vitam, vel membrum, sive in causa civili pro defensione honoris, vel rerum suarum. Ita Syluester in verb. *Duellum, quest. 2.* citans pro hac sententia Anton. Pisam, Rosellam, Supplementum, Rainerium, Summam confesso, Gofredum, Höflichem.

In hac re dico, Primò in causa criminali si condemnatio est ad mortem, vel membri amputationem, tunc probabile est esse licitum, sic eum sentiunt Caietanus 23. qu. 9. artic. 8. & Nauarr. in summi. cap. 1. num. 39. & cap. 15. nu. 9. ut supra dixi. Secundo in causa civili pro defensione honoris, vel rerum, probabilis videtur esse quod non sit licitum, quia se plures sentiunt; ut probabile est etiam oppositum, quia licitum cuique vitam suam periculo mortis exponere pro defensione sui honoris, vel rerum suarum.

De penis contra Duellum.

CAPVT VII.

NOTANDVM primo in duello solere reperiri quinque genera personarum. Primò Principes, Impetratores, Reges, vel alios homines duellum concedentes in terris sibi subiectis. Secundo pugnantes. Tertio patinos eorum. Quarto eos qui consulunt, vel aliquo modo fauent. Quinto spectatores, qui ad spectaculum concurrunt.

Secundo notandum, in Concilio Tridentino sess. 23. cap. 9. contineri penas sequentes. Primò omnes prædictæ personæ ipso facto sunt excommunicatæ.

Secundo, Domini in terris suis concedentes facultatem ad duellum, priuantur iurisdictione terræ illius, in qua concedunt facultatem ad duellum, si eam ab Ecclesia habent; quod si est feudum, priuantur eorum, ita ut redeat feudum ad dominum directum.

Tertio pugnantes, & eorum patrini notantur infamia.

Quarto incurrunt priuationem omnium bonorum, & penam homicidii hoc est, sic debent puniri, ac si homicidæ essent, licet non sit secuta mors.

Quinto morientes in duello, priuantur Ecclesiasticâ sepultura. Hæc omnia ex Concilio, quo diximus loco.

Tertio notandum, ex prædictis penis excommunicationem incurrere ipso facto: ceteras vero penas incurrere debere per sententiam iudicis.

Quarto notandum, prædictas penas locum habere in iis casibus, in quibus duellum est illicitum. Item prædictas penas incurrere dominos facultatem concedentes ad duellum, non autem quando domini solum impune permittunt propter peccata maiora, aut plura damna deuitanda.

Primò quaeritur, An prædictæ penæ incurrantur in duellis etiam priuatis quocumque modo commissis absque vlla Principis alicuius publicæ auctoritate? Audio huic dubio respondisse Congregationem Cardinalium, quorum est dinere dubia in Rebus pertinentibus ad Concilium Tridentinum, quod prædictæ penæ locum habeant in priuatis duellis, etiam si fiant absque alicuius Principis facultate.

Secundo quaeritur, An prædictæ penæ locum etiam habeant in pugnis singularibus, quibus vel in nauis, vel alibi vnus dicit alteri: In tali loco te expectabo, & ibi pugnabimus, & postea pugnans soli nullis concurrentibus ad spectaculum, & absque Principis facultate, & Patrini? Videtur quod prædictæ penæ locum etiam habeant in his pugnis, quia habent rationem duelli: nam est pugna inter duos ex pacto ad locum, & tempus certum constituto. Ex alia parte videtur, quod prædictæ penæ locum non habeant: quia penæ, & odia sunt restringenda, & duellum strictè accipitur, ut supra diximus, pro pugna inter duos ex conducto gratia probandæ veritatis, aut criminis purgandi. Et prædicta pugna licet sit inter duos, & ex conducto sit, tamen solum est odij, dilidij, & vindictæ causa.

De homicidio ex bello proueniente.

CAPVT VII.

NOTANDVM primò de bello multa tractari solita, id est, Quæ, & quor requirantur ad iustitiam belli. Secundo de obligatione resistendi eas, quæ sunt bello parata. Tertio de iure occidendi homines in bello. In præsentia non est agendum aut de iustitia belli, aut de rebus bello acquisitis, sed tantum de hæcibus, quæ in bello contingunt.

Secundo notandum: In bello iniustum certum est apud omnes, hominum cædes illicitæ fieri ab eo, qui bellum iniustum scit se gerere, vel probabiliter credit se bellum gerere iniustum, & contra conscientiam.

Tertio notandum; Bellum esse duplex; vnum aggressiuum, alterum defensiuum, quod suscipitur ab aliquo ad sui ipsius, vel sui honoris, vel suarum rerum defensionem.

Primò quaeritur, An quando dubium est, bellum sit iustum an non, licet sint hominum cædes: Certum est, eui constat certo, vel probabiliter bellum esse iniustum, non esse licitum occidere in bello, quando est aggressiuum, quia erit causa iniustæ mortis aliorum; vel se ex potest probabili periculo occidendi alios iniuste. Secundo si bellum est aggressiuum, & belli iustitia est dubia, peccatum est bellum aggredi, ob periculum iniustitiæ contra proximum committendi. Tertio si bellum est defensiuum solum, nimirum ad se defendendum ab hoste inuadente, tunc licitum est occidere hostem inuadentem, quando aliter quis se tueri non potest, etiam si dubia esset iustitia belli, ut aggressiuum est. Hoc patet ex supradictis.

Secundo quaeritur, An in bello, quod militi priuato constat esse iniustum ex parte sui Principis, licitum sit priuatum militem inuadentem occidere, si aliter se ab eo defendere non potest, nisi eum occidendo? v.g. Petrus miles videt Paulum militem in bello contra se intrantem, & certo credit eum esse innocentem, quando certo credit bellum ex parte hostium esse iustum. Item Petrus miles vult à bello, quod credit esse iniustum ex parte sui ducis, desistere, sed eum insequitur Paulus miles contrarij exercitus, nec potest aliter euadere, nisi occidat Paulum, an licitum sit Petro Paulum occidere, si aliter se à morte capere non potest? Ratio dubij est, quia bellum nequit esse iustum ex vtraque parte scilicet ignorantia: sed ex parte Pauli bellum est iustum, ergo Petrus iniuste pugnans contra Paulum. Item Paulus iuste potest occidere Petrum,

cum